

คำวินิจฉัยของ นายอูระ หวังอ้อมกลาง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๘/๒๕๔๘

วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชาชนไทย

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคประชาชนไทย เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ครอบคลุมหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ในวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๔๘ ซึ่งเป็นวันหยุดราชการ จึงถือว่าครบกำหนดในวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๔๘

เมื่อวันที่ ๒๗ และ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๗ พรรคประชาชนไทยได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทย จำนวน ๖ สาขา คือ สาขาลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่จังหวัดตราด สาขาลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่จังหวัดขอนแก่น สาขาลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่จังหวัดสระบุรี สาขาลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่จังหวัดนครราชสีมา สาขาลำดับที่ ๕ ตั้งอยู่จังหวัดกำแพงเพชร และสาขาลำดับที่ ๖ ตั้งอยู่จังหวัดเพชรบูรณ์

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ทำการตรวจสอบเอกสารการจัดตั้งสาขาพรรคของพรรคประชาชนไทยดังกล่าว ปรากฏว่า สาขาที่มีเอกสารครบถ้วน คือ สาขาลำดับที่ ๑ ลำดับที่ ๒ และลำดับที่ ๓ สำหรับสาขาลำดับที่ ๔ ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการสาขาพรรคมีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตเลือกตั้งที่ขอจัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๖ คน สาขาลำดับที่ ๕ นางสาวหรรษธร แซ่ตั้ง ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรคมีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตจังหวัดกำแพงเพชรซึ่งเป็นที่ตั้งสาขาพรรคโดยมีภูมิลำเนาตามสำเนาทะเบียนบ้านอยู่ที่จังหวัดนครสวรรค์ และสาขาลำดับที่ ๖ นายสิทธิชัย พรหมวงศ์ ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรคมีอายุไม่ครบยี่สิบปีบริบูรณ์ในวันที่มีการประชุมจัดตั้งสาขาพรรค

ต่อมาได้มีการตรวจสอบข้อเท็จจริงอีกครั้งหนึ่งโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้อง ปรากฏว่า ได้มีการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคจริง ยกเว้นสาขาพรรคลำดับที่ ๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกำแพงเพชรได้สอบปากค่านายบุญหลาย บุญบุตร ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรค ซึ่งได้ให้ถ้อยคำว่า ไม่ขอรับตำแหน่งประธานสาขาพรรค

นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงรับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๑ สาขาพรรค ลำดับที่ ๒ และสาขาพรรค ลำดับที่ ๓ เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๘

นายทะเบียนพรรคการเมืองใช้อำนาจตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้พรรคประชาชนไทยชี้แจงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทยได้มีหนังสือแจ้งว่า พรรคประชาชนไทยถือเอาสมาชิกสามัญในเขตเลือกตั้งเป็นผู้เข้าร่วมประชุมในการจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าว กรณีนายบุญหลาย บุญบุตร ไม่ขอรับตำแหน่งประธานสาขาพรรค นั้น พรรคประชาชนไทยได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๕ แจ้งยืนยันในการรับตำแหน่งประธานสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๕ ของนายบุญหลาย บุญบุตร แต่ไม่มีเอกสารลงลายมือชื่อของนายบุญหลาย บุญบุตร ประกอบหนังสือดังกล่าว

คณะกรรมการดำเนินการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ซึ่งที่ประชุมมีมติ พิจารณาแล้วเห็นว่า การจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ ได้ดำเนินการถูกต้องตามกฎหมาย แม้ว่าผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคและผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการสาขาพรรคมีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตเลือกตั้ง แต่หัวหน้าพรรคประชาชนไทยชี้แจงว่า ถือเอาสมาชิกในเขตเลือกตั้งเป็นผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรค และข้อบังคับพรรคประชาชนไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๕๕ กำหนดให้การจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองให้พิจารณาอนุมัติตามความประสงค์ของสมาชิกสามัญ ซึ่งมีภูมิลำเนาตามหลักฐานทะเบียนราษฎรอยู่ในท้องที่หรือในเขตเลือกตั้งนั้น ๆ กรณีถือได้ว่า ไม่ขัดกับข้อบังคับพรรคดังกล่าว ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองก็ได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕

กรณีการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ ปรากฏว่า นายบุญหลาย บุญบุตร ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ ให้ถ้อยคำว่า ไม่ขอรับตำแหน่งประธานสาขาพรรคประกอบกับนางสาวหรรษธร แซ่ตั้ง ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรคมีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งเป็นที่ตั้งสาขาพรรค โดยมีภูมิลำเนาตามสำเนาทะเบียนบ้านอยู่ที่จังหวัดนครสวรรค์ คณะกรรมการสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ จึงไม่เป็นไปตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕

กรณีการจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๖ เห็นว่า นายสิทธิชัย พรหมวงศ์ ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรค จะมีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์ในวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๕ จึงขาดคุณสมบัติการเป็นกรรมการสาขาพรรคตามนัยมาตรา ๑๒ และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมาตรา ๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คณะกรรมการสาขาพรรค ลำดับที่ ๖ จึงไม่เป็นไปตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรค
ลำดับที่ ๖

เมื่อครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ พรรคประชาชนไทยมีสาขาเพียง ๓ ภาค คือ ภาคกลาง ๒ สาขา
ภาคใต้ ๑ สาขา และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑ สาขา ซึ่งไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕
ที่กำหนดให้มีสาขาพรรคการเมืองภาคละหนึ่งสาขา จึงถือได้ว่า พรรคประชาชนไทยไม่ดำเนินการ
ให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑
นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคประชาชนไทย
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)
ส่วนกรณีการรับสมัครพรรคหากตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วปรากฏว่า มีจำนวนไม่ครบ ๕,๐๐๐ คน
จะได้จัดทำคำร้องเพิ่มเติมส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาต่อไป และต่อมานายทะเบียนพรรคการเมือง
ก็ได้ส่งคำร้องเพิ่มเติมในกรณีดังกล่าว ซึ่งสรุปได้ว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณา
ข้อเท็จจริงกรณีสมาชิกพรรคประชาชนไทยแล้ว ปรากฏว่า พรรคประชาชนไทยแจ้งต่อนายทะเบียน
พรรคการเมือง กรณีการรับบุคคลเข้าเป็นสมาชิกจำนวนทั้งสิ้น ๕,๖๘๕ คน แต่จากการตรวจสอบข้อมูล
พบสมาชิกพรรคประชาชนไทยมีเพียง ๕,๑๕๑ คน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้ขอให้
สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ตรวจสอบข้อมูลของสมาชิกพรรคประชาชนไทยจำนวน
๕,๑๕๑ คน และสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง มีหนังสือแจ้งว่า จำนวนทั้งหมด ๕,๑๕๑ รายการ
ค้นหาโดยเลขประจำตัวประชาชนไม่พบ ๕๓๔ คน ค้นหาโดยเลขประจำตัวประชาชนพบ ๔,๖๑๗ รายการ
นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงขอให้พรรคประชาชนไทยดำเนินการจัดตั้งสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
จำนวน ๕๓๔ คน เพื่อยืนยันว่า มีตัวตนอยู่จริง แต่ปรากฏว่า พรรคประชาชนไทยมิได้ดำเนินการ
ดังกล่าวแต่ประการใด

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

นายไทกร พลสุวรรณ หัวหน้าพรรคประชาชนไทย ได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ความว่า
พรรคประชาชนไทยได้จัดให้มีการดำเนินการให้มีสาขาพรรคการเมือง ภาคละ ๑ สาขา ครบถ้วน
ทุกภาคแล้ว โดยได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๗ และ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๓
ความว่า สาขาพรรค ลำดับที่ ๕ ตั้งอยู่จังหวัดกำแพงเพชร มีคณะกรรมการสาขาพรรคจำนวน ๑๓ คน

ซึ่งตามข้อบังคับพรรคประชาชนไทย พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๕๕ กำหนดให้มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ไม่น้อยกว่า ๗ คน ซึ่งคณะกรรมการสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ มีจำนวนมากกว่าขั้นต่ำตามข้อบังคับพรรคถึง ๘ คน ที่ผู้ร้องอ้างว่า กรณีที่นายบุญหลาย บุญบุตร ไม่รับตำแหน่งประธานสาขาพรรค และนางสาวหรรษธร แซ่ตั้ง ผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรคมีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตจังหวัดกำแพงเพชร ก็ยังมีจำนวน คณะกรรมการสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ จำนวน ๑๑ คน ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎหมาย ซึ่งมากกว่า จำนวนขั้นต่ำของข้อบังคับพรรค

กรณีที่นายทะเบียนพรรคการเมืองอ้างว่า นายบุญหลาย บุญบุตร ไม่ขอรับตำแหน่งประธาน สาขาพรรคคนนั้น เห็นว่า นายบุญหลาย บุญบุตร ไม่ได้แจ้งการลาออกจากตำแหน่งประธานสาขาพรรค ต่อพรรคประชาชนไทย จึงถือได้ว่า นายบุญหลาย บุญบุตร ยังคงเป็นประธานสาขาพรรคอยู่จนกว่าจะ ลาออกจากตำแหน่งอย่างถูกต้อง ต่อมานายบุญหลาย บุญบุตร ได้ยืนยันกับพรรคประชาชนไทยว่าขอรับ ตำแหน่งประธานสาขาพรรค และพรรคประชาชนไทยได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว

กรณีที่นายทะเบียนพรรคการเมืองอ้างว่า นายสิทธิชัย พรม่วงค์ มีอายุไม่ครบยี่สิบปีบริบูรณ์ จะครบเมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๔๘ จึงขาดคุณสมบัติการเป็นกรรมการสาขาพรรคตามนัยมาตรา ๑๒ นั้น เห็นว่า ขณะยื่นคำร้อง เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๘ นายสิทธิชัย พรม่วงค์ มีคุณสมบัติครบถ้วนแล้ว อนึ่ง คณะกรรมการสาขาพรรค ลำดับที่ ๖ มีจำนวน ๑๓ คน หากขาดคุณสมบัติไปเพียง ๑ คน ก็ย่อมไม่ทำให้การเป็นสาขาพรรคการเมืองเสียไป เพราะข้อบังคับพรรคประชาชนไทย พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๕๕ กำหนดให้คณะกรรมการสาขาพรรคมีจำนวนไม่น้อยกว่า ๗ คน และมาตรา ๑๒ ของพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ใช้บังคับเฉพาะคณะกรรมการบริหาร พรรคการเมืองเท่านั้น หาได้บังคับถึงคณะกรรมการสาขาพรรคไม่ สาขาพรรคการเมือง ลำดับที่ ๖ จึงเป็นสาขาพรรคการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมาย

พรรคประชาชนไทยเป็นพรรคที่มีอุดมการณ์ทางการเมือง มีนโยบายที่ชัดเจนแน่นอน ภายใต้ กฎหมายของการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีการดำเนินการ ทางการเมืองโดยส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งที่ผ่านมามาตามนโยบายทางการเมือง และได้ดำเนินการให้มีสมาชิกพรรคตั้งแต่ ๕,๐๐๐ คน ขึ้นไป และมีสาขาพรรคภาคละ ๑ สาขา จำนวน ๖ สาขา จึงไม่มีเหตุที่จะร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคประชาชนไทยได้

ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำชี้แจง ความว่า กรณีนายบุญหลาย บุญบุตร ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ ไม่ขอรับตำแหน่ง นั้น เห็นว่า จากการสอบปากคำ นายบุญหลาย บุญบุตร ได้ความว่า ไม่ประสงค์จะดำเนินกิจการของสาขาพรรคการเมืองต่อไป นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองให้บุคคลดังกล่าวเป็นประธานสาขาพรรคการเมือง แม้พรรคประชาชนไทย จะชี้แจงภายหลังการสอบสวนข้อเท็จจริงว่า นายบุญหลาย บุญบุตร ยืนยันจะเป็นประธานสาขาพรรคประชาชนไทย แต่พรรคประชาชนไทยก็ได้จัดส่งหนังสือยืนยันจากนายบุญหลาย บุญบุตร มาเพื่อประกอบการพิจารณา จึงยังไม่อาจเชื่อถือตามคำชี้แจงของพรรคประชาชนไทยได้

กรณีนางสาวหรรษธร แซ่ตั้ง ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ มีภูมิลำเนาตามหลักฐานทะเบียนราษฎรอยู่จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งอยู่นอกเขตจังหวัดกำแพงเพชรที่ขอจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าว นั้น เห็นว่า ตามข้อบังคับพรรคประชาชนไทย พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๕๕ กำหนดให้การจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองให้พิจารณาอนุมัติตามความประสงค์ของสมาชิกสามัญซึ่งมีภูมิลำเนาตามหลักฐานทะเบียนราษฎรอยู่ในท้องที่หรือเขตเลือกตั้งนั้น ๆ และข้อ ๕๕ กำหนดให้มีคณะกรรมการสาขาพรรคคณะหนึ่ง ซึ่งเลือกตั้งจากสมาชิกสามัญในสาขาพรรคนั้น ดังนั้น กรณีนางสาวหรรษธร แซ่ตั้ง มีภูมิลำเนาตามหลักฐานทะเบียนราษฎรอยู่นอกเขตจังหวัดที่ขอจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๕ จึงขาดคุณสมบัติการเป็นกรรมการสาขาพรรคประชาชนไทยตามข้อบังคับพรรคดังกล่าว

กรณีนายบุญหลาย บุญบุตร ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ ไม่ขอรับตำแหน่งดังกล่าว และนางสาวหรรษธร แซ่ตั้ง ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ ขาดคุณสมบัติการเป็นกรรมการสาขาพรรคประชาชนไทย ก็ยังเหลือกรรมการสาขาพรรคเกินกว่าจำนวนขั้นต่ำที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคประชาชนไทย เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๑ กำหนดว่า คณะกรรมการสาขาพรรคการเมือง ประกอบด้วย ประธานสาขาพรรคการเมือง รองประธานสาขาพรรคการเมือง เลขานุการสาขาพรรคการเมือง รองเลขานุการสาขาพรรคการเมือง เภรียญิกสาขาพรรคการเมือง โฆษกสาขาพรรคการเมือง และกรรมการอื่นของสาขาพรรคการเมือง และข้อ ๕๕ ของข้อบังคับพรรคประชาชนไทย กำหนดว่า ให้มีคณะกรรมการสาขาพรรคคณะหนึ่ง ซึ่งเลือกตั้งจากสมาชิกสามัญในสาขาพรรคนั้น จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคน โดยที่ประชุมใหญ่สาขาพรรคเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งประกอบด้วย ประธานสาขาพรรค รองประธานสาขาพรรค เลขานุการสาขาพรรค รองเลขานุการสาขาพรรค เภรียญิกสาขาพรรค โฆษกสาขาพรรค และกรรมการอื่น ๆ แต่ข้อเท็จจริง

ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ ไม่ขอรับตำแหน่งดังกล่าว และผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขาธิการสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ ขาดคุณสมบัติการเป็นกรรมการสาขาพรรคประชาชนไทย ทำให้คณะกรรมการสาขาพรรคการเมือง ลำดับที่ ๕ ไม่ครบองค์ประกอบของคณะกรรมการสาขาพรรคการเมืองตามกฎหมาย และข้อบังคับพรรคดังกล่าวข้างต้น นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองดังกล่าว

กรณีนายสิทธิชัย พรม่วงค์ ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขาธิการสาขาพรรค ลำดับที่ ๖ อายุไม่ครบยี่สิบปีบริบูรณ์ ในวันที่จัดตั้งสาขาพรรคการเมือง เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มิได้กำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการสาขาพรรคการเมืองไว้ การพิจารณาจึงต้องอาศัยมาตรา ๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งบัญญัติว่าเมื่อไม่มีบทกฎหมายที่จะยกมาปรับคดีได้ ให้วินิจฉัยคดีนั้นตามจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น ถ้าไม่มีจารีตประเพณีเช่นนั้น ให้วินิจฉัยคดีอาศัยเทียบบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง และถ้าบทกฎหมายเช่นนั้นก็ไม่มีด้วย ให้วินิจฉัยตามหลักกฎหมายทั่วไป ซึ่งกรณีนี้บทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง คือ มาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งกำหนดให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองจะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ ดังนั้น กรรมการสาขาพรรคการเมืองจึงต้องมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ด้วยเช่นกัน ประกอบกับการเข้ามาเป็นกรรมการสาขาพรรคการเมืองจะต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมาย ผู้เป็นกรรมการสาขาพรรคการเมืองจึงจำต้องบรรลุนิติภาวะเสียก่อน เพื่อให้มีความรับผิดชอบเพียงพอที่จะผูกนิติสัมพันธ์ต่าง ๆ และสามารถทำนิติกรรมได้ตามกฎหมาย ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้นำประเด็นนี้เข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติแล้ว ซึ่งคณะกรรมการ ฯ ได้มีความเห็นว่า การจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๖ นายสิทธิชัย พรม่วงค์ ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขาธิการสาขาพรรคตามเอกสารที่พรรคประชาชนไทยจัดส่งให้นายทะเบียนพรรคการเมือง จะมีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์ในวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๔๘ จึงขาดคุณสมบัติการเป็นกรรมการสาขาพรรคตามมาตรา ๑๒ และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ประกอบมาตรา ๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คณะกรรมการสาขาพรรค ลำดับที่ ๖ จึงมีตำแหน่งไม่เป็นไปตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

พรรคประชาชนไทยได้ประชุมเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค ลำดับที่ ๖ เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๔๗ ขณะนั้นนายสิทธิชัย พรหมวงศ์ ยังมีอายุไม่ครบยี่สิบปีบริบูรณ์ โดยจะครบในวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ดังนั้น นายสิทธิชัย พรหมวงศ์ จึงยังไม่มีคุณสมบัติเป็นกรรมการสาขาพรรคประชาชนไทย ทำให้คณะกรรมการสาขาพรรคประชาชนไทยดังกล่าวมีองค์ประกอบของคณะกรรมการไม่ครบถ้วน ตามนัยมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๖ แม้ว่าภายหลังบุคคลดังกล่าว จะมีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์ก็ไม่อาจทำให้การกระทำที่ไม่ถูกต้องแล้วกลับเป็นถูกต้องได้

กรณีนายสิทธิชัย พรหมวงศ์ ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรค ลำดับที่ ๖ ขาดคุณสมบัติ การเป็นกรรมการสาขาพรรคประชาชนไทย ก็ยังเหลือกรรมการสาขาพรรคเกินกว่าขั้นต่ำที่กำหนดไว้ใน ข้อบังคับพรรคประชาชนไทยนั้น กรณีก็ไม่ต้องด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๑

ต่อมา นายโทกร พลสุวรรณ หัวหน้าพรรคประชาชนไทยได้ชี้แจงว่า พรรคประชาชนไทย ไม่ขอส่งเอกสารหรือชี้แจงเพิ่มเติม ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีไปตามกระบวนการยุติธรรม

พิจารณาแล้วได้ความว่า หลังจากนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคประชาชนไทย ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๗ และ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๗ พรรคประชาชนไทยได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๖ สาขา และแจ้งจำนวนสมาชิก จำนวน ๕,๑๕๑ คน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ทำการตรวจสอบแล้ว ปรากฏว่า สาขาลำดับที่ ๕ นายบุญหลาย บุญบุตร ผู้ได้รับเลือกเป็นประธานพรรค ไม่ขอรับตำแหน่งประธานสาขาพรรค และนางสาวหรรษธร แซ่ตั้ง ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการ สาขาพรรคมีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตจังหวัดกำแพงเพชรซึ่งเป็นที่ตั้งสาขาพรรค โดยมีภูมิลำเนาตามลำเนา ทะเบียนบ้านอยู่ที่จังหวัดนครสวรรค์ และสาขาลำดับที่ ๖ นายสิทธิชัย พรหมวงศ์ ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็น เลขานุการสาขาพรรคมีอายุไม่ครบยี่สิบปีบริบูรณ์ในวันที่มีการประชุมจัดตั้งสาขาพรรค นายทะเบียน พรรคการเมืองจึงเห็นว่า กรณีไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๑ จึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๕ และสาขาพรรค ลำดับที่ ๖ สำหรับกรณีสมาชิกของพรรคประชาชนไทยนั้น ได้มีการตรวจสอบสมาชิกจำนวน ๕,๑๕๑ คน กับสำนักงานบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง แล้วปรากฏว่า ในจำนวนสมาชิกดังกล่าวไม่พบ เลขประจำตัวประชาชนจำนวน ๕๓๔ คน คงตรวจพบเพียงจำนวน ๔,๕๑๗ คน ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า

พรรคประชาชนไทยไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ ที่บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา” ดังนั้น กรณีจึงมีเหตุให้ยุบพรรคประชาชนไทยได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และศาลรัฐธรรมนูญชอบที่จะสั่งให้ยุบพรรคประชาชนไทยได้ ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคประชาชนไทย

นายอูระ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ